

C. KERREMANS

Het is een bekend maar nog steeds veel voorkomend misverstand dat elk gegalbeerd meubel een Boulle-meubel zou zijn; dat is zeer onterecht.

Restauratie van Charles Boulle meubelen

Technische aspecten

Een Boulle-meubel bestaat vooreerst uit een basisframe. Bij meubelen van de hoogste kwaliteit werd daarvoor eik aangewend. Meubelen van lagere kwaliteit werden aangemaakt met andere houtsoorten, die hoofdzakelijk varieerden naargelang de streek waar ze gemaakt werden. Bovenop dit frame werd dan een fineerlaag aangebracht. Bij topstukken gebruikte men voornamelijk geïmporteerd zwart ebbenhout, dat toen reeds zeer duur was.

Kenmerken van het origineel Boulle-meubel

Originele Boulle-meubelen zijn niet noodzakelijk deze die door André-Charles Boulle gemaakt en dus van zijn estampille voorzien. Als originele Boulle-meubelen worden aanzien die exemplaren die gemaakt werden tussen 1640 en 1732, zijnde de periode dat André-Charles Boulle voor het Franse hof werkte, en die alle stijlkenmerken van die periode hebben. Een voornaam stijlkenmerk is het gebruik van dikke schildpadschild.

Ook het in vuur verguld beslag met 24 karaatsgoud is een essentieel stijlkenmerk.

Sedert jaren is er een heropleving van de interesse voor deze meubelen. Ook al is de prijs voor een origineel Boulle-meubel zeer hoog; het zou niet mogelijk zijn dit vandaag voor een dergelijke prijs te laten maken.

Napoleon III kopieën

Goedkoper maar doorgaans ook kwalitatief lager zijn de kopieën van

Over Charles Boulle en de naar hem genoemde meubelen bestaan vele verkeerde opvattingen.

Sedert de 15de eeuw werd het schild van schildpadden verwerkt in meubelen, maar het is André-Charles Boulle die dit materiaal aanwendde samen met andere materialen zoals ivoor, messing, zilver, en de technieken perfectioneerde. Aldus ontstonden tijdens en ook na de regering van Lodewijk XIV de wereldberoemd geworden Boulle-meubelen.

Er bestaan twee types Boulle-meubelen.

De typische meubelen uit marquetterie van schildpad aangevuld met één of meerdere andere materialen, zoals ebbenhout. Deze meubelen zijn al dan niet gegalbeerd. Zij bestaan in twee kwaliteiten: première partir of deuxième partir (zie verder).

Ten tweede, meubelen waar houtsoorten van diverse kleuren in verwerkt worden zodat men een "peinture à bois" realiseert dat lijkt op een bont schilderwerk, op een fond van schildpad of ebbenhout.

Boulle-meubelen gemaakt in de Napoleon III periode.

Het belangrijkste verschil met een origineel is de dikte van het gebruikte schildpadschild.

Restauratie

Alle Boulle-meubelen, meer nog dan andere antieke meubelen, lijden in de loop der tijden van droogte.

Omdat het hout leeft, maar messing en schildpad niet, trekt zo'n meubel noodzakelijk uiteen. Onze centrale verwarming doet daaraan uiteraard geen goed, wel integendeel.

Elk Boulle-meubel moet dan ook gerestaureerd worden.

Het is van groot belang dat deze restauratie kwalitatief zeer hoogstaand is, omdat elk Boulle meubel dat in een verwarmde huiskamer staat na verloop van tijd hoe dan ook opnieuw zal moeten gerestaureerd worden. Dit schrikt velen af om te investeren in de aankoop en restauratie van dergelijke meubelen; maar men moet er zich rekenschap van geven dat een degelijk meubel mits een goede restauratie op termijn een aanzienlijke meerwaarde kan opleveren.

Elk amateuristisch geëxperimenteer moet uiteraard ten stelligste vermeden worden: als een restaurateur de fouten van een amateur moet herstellen zal de factuur bijzonder hoog oplopen.

Van een goed restaurateur mag men verwachten:

- dat hij geen opvullende vulmiddelen gebruikt om schildpad of hout te vervangen: dit zijn plamuren.
- dat hij alleen echte materialen gebruikt: schildpad, ivoor, parelmoer, ...
- dat hij rigoureuze rekening houdt met de originele dikte van elk materiaal.
- dat hij kleurverschillen opvangt, gravures respecteert, de juiste lijmsort gebruikt en zich de moeite getroost een perfecte eindafwerking door politoeren te garanderen.
- dat hij beschadigingen van het vergulsel met echt goud herstelt.
- dat hij door het ciselieren het beslag terug leven geeft.

Het verdient een aanbeveling voor de restauratie een expertise te laten uitvoeren en een gedetailleerd restauratiebudget op te laten stellen. Men moet er dan rekening mee houden dat de restauratie vele maanden in beslag kan nemen omdat deze stap voor stap, met respect voor de oude technieken moet uitgevoerd worden.

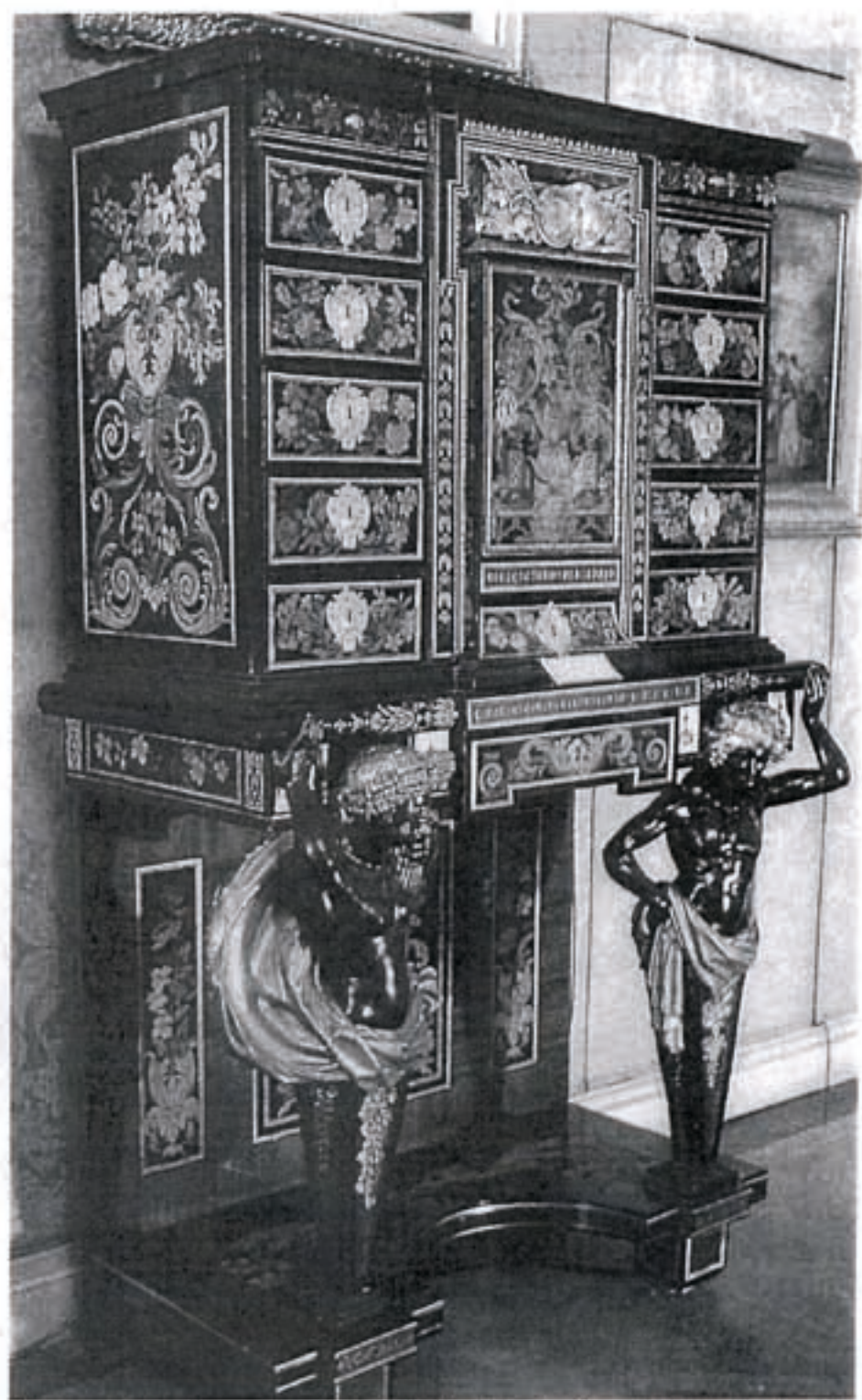
Eerste en tweede partitie

Doorgaans werd met het door de ebenist aangekochte materiaal zowel een eerste als een tweede partitie gemaakt. Boulle maakte zijn meubelen doorgaans in tweevoud een "première" en een "deuxième" partir. Het tweede werd gemaakt met wat overbleef na de afwerking van het eerste meubel. Het tweede bevat minder zeldzame (kostbare) materialen. Een fanatiek verzamelaar zou er steeds kunnen naar streven zowel de première als de deuxième partir te verwerven.

De patronen en tekeningen zijn immers dezelfde, en het stel vormt een echte garantie van authenticiteit. Soms zien restaurateurs in hun atelier stukken binnenkomen die op een onverantwoorde amateuristische wijze mishandeld werden. Zo ziet men ingelegd koper dat vastgehouden wordt met nagels of een afwerking in vernis i.p.v. door politoeren.

Dit is telkens een drama omdat er aldus onherstelbare schade werd toegebracht aan historische stukken die ook al zijn ze in privé-bezit, toch deel uitmaken van ons collectief historisch patrimonium.

CHRIS KERREMANS

Kabinet en onderstel toegeschreven aan André-Charles Boulle. Marquetterie op ebbenhout, het centrale deel is omkaderd met schildpadschaal.

S. De Bruijn Antiques en Fine Art

Levering van stapelbare boekenkasten oud en nieuw, voor handel en particulier.

Ook kunnen wij Uw kantoor of werkkamer volledig inrichten anno 1900.

SIMON DE BRUIJN RIJKSWEG 417
3650 DILSEN (BELGIE).

Op afspraak tel/fax 089 755065 - mobiel 075 765086
of op goed geluk maar dan niet op zondag en maandag.
WAAR. Rijksweg Eindhoven/Maastricht afslag Maaseik (B)
over de grens (Maas) linksaf einde links dan na 7 km in de
bocht aan de linkerkant

Regelmatige import van mooie en eerlijke 18e en
19e eeuwse Engelse meubelen en decoratieve elementen.
Speciaal voor handelaren en decorateurs.

Kast van André-Charles Boulle, de deuren zijn in "partie", er bestaat een tweede kast waarvan de deuren in "contre-partie" zijn. Dit meubel draagt de stempel van J.-H. Riesener omdat deze meubelmaker de kast restaureerde eind 18e eeuw. Collectie Musée du Louvre (photo musées nationaux)

Specialisatie Marqueterie & Boulle
Maarschalk Gerardstraat 15
2000 Antwerpen 1
Tel. 03.231.42.95

Zie rubriek aanbevolen adressen Arts Ant. Auct.

Antiquités Le Passe-Temps

31, rue Joseph Stevens
B-1000 Bruxelles
tél/fax: 02/512.27.47

ouvert du mardi au
samedi de 10h à 18h
dimanche de 10h à 14h

Canne anglaise (ca 1700)